

СИСТЕМА ЗА ЗЕМЕДЕЛСКА СЧЕТОВОДНА ИНФОРМАЦИЯ (СЗСИ) ПРЕЗ 2003 ГОДИНА

Системата за земеделска счетоводна информация (СЗСИ) е създадена в Европейския съюз (ЕС) през 1965 г. и има за цел събиране и обобщаване на информация за доходите на земеделските стопанства. Проявата в тези доходи показва най-ясно ефектите от земеделската политика на ЕС.

От 25^{те} страни членки на ЕС в системата участват 80 хиляди стопанства от общо 5 милиона. В системата през 2003 година в България са включени 655 земеделски стопанства. През следващите години броят им ще нараства, за да достигне 2000 през 2006 година.

Защо е необходимо изграждането на СЗСИ в България?

- В процеса на присъединяване България трябва да изгради СЗСИ, съгласно изискванията на законодателството на Европейския съюз;
- Страната ще разполага с надежден инструмент за мониторинг на ефектите от селскостопанската политика;
- Данните за доходите от земеделска дейност в страната ще бъдат съпоставими с тези в страните членки на ЕС.

Кой организира дейностите по изграждането и функционирането на СЗСИ?

- Дирекция “Агростатистика” към Министерство на земеделието и горите (МЗГ) е органът, който изгради СЗСИ. Дирекцията организира събирането на данните, контролира, обобщава и анализира информацията, подадена от стопанствата и осъществява връзка с Европейската комисия.

Кои стопанства се включват в системата?

- Участват само стопанства с пазарна насоченост на земеделската си дейност;
- Подбират се в цялата страна на базата на извадка;
- Участието им е доброволно.

Как се изгради системата в България?

- 2002 г. – реализиран е пилотен проект, в който са включени 91 стопанства в 9 административни области;
- 2003 г. – СЗСИ включва 655 стопанства от цялата страна;
- 2004 - 2005 г. – броят на стопанствата, включени в СЗСИ, се увеличава до 1060;

- 2006 г. – системата е напълно изградена и включва около 2000 стопанства.

Как се събира информацията?

- В стопанствата, които водят счетоводство, счетоводителите или обучени анкетъори попълват статистически формуляр и го изпращат в дирекция “Агростатистика”;
- Стопаните, които не водят счетоводство, попълват дневник на стопанина и специално обучени експерти от Националната служба за съвети в земеделието прехвърлят данните в статистически формуляр;
- През 2005 г. в работата са включени областни експерти по агростатистика от областните дирекции “Земеделие и гори” в 9-те агростатистически зони (Благоевград, Бургас, Варна, Ловеч, Монтана, Пловдив, Русе, София-област, Хасково).
- През 2006 г. ще бъдат определени допълнителни експерти, които да обхванат новите стопанства, включени в системата за пълното ѝ изграждане.

Каква е ползата за земеделските стопани?

- Безплатно счетоводство за тези, които не водят счетоводство;
- Стандартни индивидуални резултати за всяко стопанство – финансови и технически показатели;
- Анализ на резултатите на стопанството и сравнение с резултатите на другите стопанства със същата специализация и размер.

СЗСИ'2003 - СТАНДАРТНИ РЕЗУЛТАТИ

Данните в тази публикация представят резултатите от дейността на стопанствата, включени в СЗСИ през 2003 г. (виж резултати и анализи “Система за земеделска счетоводна информация (СЗСИ) през 2003 година” № 85 – септември 2005).

Таблица 1 Средни данни за ДМА, оборотен капитал, животни и заеми в лева

Показатели	Всички стопанства	от които:	
		Земеделски кооперации	Физически лица
към 01.01.2003 година			
Дълготрайни материални активи (ДМА)	129 679.9	149 110.8	79 191.4
Оборотен капитал	129 218.3	159 123.3	51 427.9
Стойност на животните	22 595.9	28 254.5	10 972.8
Дългосрочни заеми	10 413.1	11 268.1	8 785.6
Краткосрочни заеми	53 565.5	67 928.4	24 785.4
към 31.12.2003 година			
Дълготрайни материални активи (ДМА)	132 827.1	151 324.8	85 961.4
Оборотен капитал	125 586.8	153 017.0	50 668.0
Стойност на животните	21 892.1	26 185.5	13 046.9
Дългосрочни заеми	18 567.4	21 044.7	14 097.7
Краткосрочни заеми	61 820.5	75 727.9	32 842.0

Таблица 2 Средни данни за стопанствата, включени в СЗСИ през 2003 година в лева

Показатели	Всички стопанства	от които:	
		Земеделски кооперации	Физически лица
Приходи	351 711.8	448 800.9	133 418.4
от растениевъдство	272 042.4	350 525.6	96 539.0
от животновъдство	23 239.3	28 407.1	12 782.1
от други дейности	44 189.8	55 018.7	16 651.2
от субсидии	12 240.3	14 849.5	7 446.1
Разходи	329 010.2	433 168.2	109 310.3
Разходи за растениевъдство	87 269.6	111 306.3	37 250.0
семена (закупени)	14 708.9	16 851.5	9 522.3
семена (собствени)	12 743.5	17 934.7	1 882.5
торове	26 978.6	33 046.4	14 174.8
препарати за растителна защита	23 661.4	31 272.4	8 630.3
други разходи в растениевъдството	9 177.2	12 201.3	3 040.1
Разходи за животновъдство	15 940.3	19 493.9	8 208.1
КФ* за преживни (закупени)	2 897.6	2 839.9	3 072.5
ГФ* за преживни (закупени)	1 144.8	1 156.3	1 224.3
фуражи за свине и др. животни (закупени)	1 208.9	1 565.7	494.9
собствени фуражи за преживни	8 208.8	10 884.8	2 458.1
собствени фуражи за свине и др. животни	556.7	773.6	50.0
други разходи в животновъдството	1 923.5	2 273.6	908.3
Разходи за работна ръка и механизация	127 009.3	176 270.3	25 266.5
заплати и осигуровки	64 546.4	92 526.7	6 958.2
външни услуги	9 823.8	13 137.0	2 694.1
поддръжка на машините	13 404.2	17 762.3	3 962.7
гориво-смазочни материали	39 234.9	52 844.3	11 651.5
Други общи разходи	35 759.7	46 765.4	10 717.6
поддръжка на сградите	1 554.5	2 120.7	453.9
електричество	3 434.1	4 609.7	900.4
горива	2 790.7	2 476.1	2 706.8
вода	1 061.4	1 103.4	813.6
застраховки	5 196.1	6 984.0	1 662.1
други общи разходи	21 722.9	29 471.5	4 180.8
Разходи за наем за земя	32 442.2	43 697.6	9 296.7
Разходи за лихви	5 295.3	5 734.0	4 566.7
Разходи за амортизации	25 293.8	29 900.7	14 004.7
Брутна продукция	339 471.5	433 951.4	125 972.3
- Междинно потребление	201 432.5	261 309.2	74 484.0
- Данъци и такси	5 217.3	7 753.4	229.9
+ Субсидии за текуща дейност	8 548.7	9 834.4	6 260.2
Брутна добавена стойност	141 370.4	174 723.2	57 518.6
- Амортизация	25 293.8	29 900.7	14 004.7
Нетна добавена стойност	116 076.6	144 822.5	43 513.9
- Разходи за земя, труд и капитал	102 283.9	141 958.3	20 821.6
+ Субсидии за инвестиции	3 691.6	5 015.1	1 185.9
Нетен доход	17 484.3	7 879.3	23 878.2

Източник: МЗГ, дирекция "Агростатистика", Система за земеделска счетоводна информация'2003

*КФ – концентрирани фуражи, ГФ – груби фуражи

ИЗПОЛЗВАНИ ДЕФИНИЦИИ:

Брутна продукция = приходи от растениевъдство + приходи от животновъдство + приходи от други дейности

Междинно потребление = разходи за растениевъдство + разходи за животновъдство + разходи за работна ръка и механизация – разходите за заплати и осигуровки + други общи разходи

Разходи за земя, труд и капитал = разходи за заплати и осигуровки + разходи за наем за земя + разходи за лихви

Брутна добавена стойност = брутна продукция – междинно потребление – разходи за данъци и такси + приходи от субсидии за текуща дейност

Нетна добавена стойност = брутна добавена стойност – разходи за амортизации

Нетен доход = нетна добавена стойност – разходи за земя, труд и капитал + приходи от субсидии за инвестиции

Оборотен капитал = стойност на запасите от материали и продукция + наличност в каса и банка + вземания от клиенти